

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen
Anna Jertland

2021-05-04

Dnr BOU 2019-305
BIN 2020-598

Barn- och ungdomsnämnden
Bildningsnämnden

Återrapportering pilotprojekt med heltidsmentor

Förslag till beslut

1. Informationen noteras.

Bakgrund

Ur barn- och ungdomsnämndens internbudget 2019:

”Ett fortsatt fokus på arbetssituationen för chefer och lärare är av stor vikt för elevernas fortsatta kunskapsutveckling. I syfte att stärka läraryrket och förbättra lärarnas arbetssituation genom att lyfta av arbetsuppgifter till andra yrkeskategorier och på sikt ge ökad kvalitet i undervisningstiden, ges utbildningskontoret i uppdrag att på två grundskolor årskurs 7-9 pröva att utveckla arbetet med heltidsmentor”.

Ur bildningsnämndens internbudget 2020;

”I samband med kommunfullmäktiges beslut om förändrade nettoramar för nämnderna i december 2018 avsattes särskilda medel till barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden för heltidsmentor.
Syftet med satsningen är att avlasta lärarnas arbetsuppgifter så lärarna kan ägna sig åt kärnuppdraget: undervisning.
Under 2020 kommer fem heltidsmentor att arbeta på Anders Ljungstedts gymnasium och fyra heltidsmentor på Birgittaskolans gymnasieskola.
Heltidsmentorernas huvuduppdrag kommer riktas mot elevstödande åtgärder inom mentorsuppdraget.”

De utvalda skolorna har i uppdrag att formulera uppdraget som heltidsmentor, rekrytera och introducera uppdraget som heltidsmentor på skolan. För gymnasieskolans del var Anders Ljungstedts gymnasium och Birgittaskolans gymnasieskola redan från början utsedda att arbeta med heltidsmentor, medan man på grundskolan lät högstadieskolorna ansöka om att få vara del i projektet.

Urvalsprocess grundskolan

Uppdraget som tilldelades grundskolan var att prova olika modeller gällande heltidsmentor. Med anledning av det finns ingen gemensam

funktionsbeskrivning. 7-9-skolorna fick istället möjlighet att ansöka om att delta i pilotprojektet och i sin ansökan visa hur de ville arbeta med pilotprojektet på sin skola.

Skolornas ansökningar innehöll följande delar:

- Kort beskrivning av nuläge – organisation av mentorsuppdraget och tidsåtgång
- Beskrivning av planerad insats, organisation och innehåll
- På vilket sätt kommer heltidsmentoruppdraget att förbättra lärarnas arbetsituation?
- Beskrivning av hur piloten ska implementeras på skolan
- Tankar kring skolans uppföljning av pilotprojektet.

Fyra grundskolor valdes ut att delta i piloten: Arenaskolan, Elsa Brändströms skola, Ljungsbroskolan och Ånestadsskolan.

Fristående skolor i Linköpings kommun med elever i årskurs 7-9 får del av satsningen genom deras rätt till bidrag på lika villkor. Fördelningen till friskolor sker utifrån elevantal.

Gemensamt syfte och mål

Syftet med insatserna i piloten är att stärka läraryrket och förbättra lärarnas arbetsituation med målet att lyfta av arbetsuppgifter till andra yrkeskategorier och på sikt ge ökad kvalitet i undervisningstiden.

Tjänsten heltidsmentor

Tjänsterna är tillsvidaretjänster som omfattas av flexavtalet ”LK Flex med inarbetning”, d.v.s. inarbetning av klämdagar. Arbetstiden är i genomsnitt 40 timmar och 25 minuter per vecka, med individuella scheman. Genom att schemalägga heltidsmentorerna ökar möjligheten att anpassa deras tjänster utifrån verksamhetens behov.

De elva heltidsmentorer som anställts på grundskolan har olika bakgrund: socionom, beteendevetare, fritidspedagog, utbildad lärarassistent mm.

De fjorton heltidsmentorerna som har anställts på gymnasieskolan har olika bakgrund: fritidsledare, försvarsmakten, arbete inom grundskolan, resursskolan och särskolan, legitimerad gymnasielärare, kriminalvården, socialtjänsten, studievägledare mm.

Uppföljning

Övergripande planerings- och uppföljningsarbete har genomförts av en arbetsgrupp i grundskolan bestående av en skolområdeschef, två sakkunniga samt en HR-specialist och för gymnasieskolan bestående av en sakkunnig, en nämndhandläggare och en HR-specialist.

Uppföljning grundskolan

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen har under läsåret 2019/2020 följt skolornas utvecklingsarbete på flera sätt. Vid fyra tillfällen under läsåret har rektorsmöten från deltagande skolor genomförts, då gemensamma utmaningar har diskuterats samt avstämningar gjorts.

Under maj 2020 har arbetsgruppen besökt de fyra skolorna och samtalat med både heltidsmentorer och ett urval av elever som är kopplade till en heltidsmentor.

Under våren 2020 har även samtliga berörda lärare besvarat en enkät. Här har Statistik och Utredningar varit behjälpliga med utformningen, utskicket och sammanställningen av enkäten.

Slutligen har rektorerna genomfört två enkäter, dels i juni 2019, dels i juni 2020 för att få en bild av i vilken grad piloten har möjliggjort en förbättrad arbetssituation för lärarna genom att lyfta av arbetsuppgifter till andra yrkeskategorier och på sikt ge ökad kvalitet i undervisningstiden.

Det har även gjorts en granskning av frånvarorapporteringen för att undersöka om det går att se något mönster kring ökad närvaro kopplat till heltidsmentorerna.

Uppföljning gymnasieskolan

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen har följt skolornas utvecklingsarbete på flera sätt.

I december 2020 har ett möte med rektorerna från deltagande skolor/program genomförts, där rektorerna har beskrivit sina respektive upplägg och erfarenheter.

Under våren 2021 har arbetsgruppen genomfört samtal med heltidsmentorer och därefter med ett urval av elever som är kopplade till en heltidsmentor via Google Meet.

Under våren 2020 samt ett uppsamlingstillfälle under våren 2021 har även samtliga berörda lärare besvarat en enkät. Här har Statistik och Utredningar varit behjälpliga med utformningen, utskicket och sammanställningen av enkäten. Det har varit samma enkät som den som skickades ut till lärarna i grundskolan.

Det har även gjorts en granskning av frånvarorapporteringen för att undersöka om det går att se något mönster kring ökad närvaro kopplat till heltidsmentorerna.

Beskrivning av grundskolornas modeller

Begrepp

Skolorna benämner sina heltidsmentorer på olika vis; elevmentor, mentor, heltidsmentor. I texten följer vi skolornas valda begrepp.

För den del av lärarnas uppdrag som tidigare benämnts som klassföreståndare används av skolorna olika begrepp, t ex lärarmentor, klassmentor och kontaktlärare.

Arenaskolan

Organisation

De tre tjänsterna inom piloten är uppdelade på flera personer med delade tjänster. De har olika uppdrag, som är formade utifrån elevernas behov. De arbetar med 1-6 elever som har stora svårigheter att genomföra sin skolgång. Någon mentor har all undervisning i en särskild grupp, en annan mentor följer vissa lektioner och några mentorer fungerar som elevassistenter, de följer och stödjer eleven i klassrummet. Elevmentorererna bildar ett eget arbetslag med en samordnare, som även ingår i skolans elevhälsoteam och ledningsgrupp. Samordnaren träffar alla elevmentorer och skolans elevcoacher varje månad, men elevmentorer önskar möten mer frekvent. Kontakten med andra lärare ser olika ut för mentorerna. Någon har inbokade möten med lärarna, andra träffas spontant i samband med lektioner och i personalrummet. En vanlig dag på Arenaskolan ser olika ut. Någon elevmentor finns med i klassrummet, andra arbetar med eleverna i eget rum. Vid raster och luncher finns elevmentorer inte med. Alla elevmentorer har kontakt med vårdnadshavare. De finns med vid utvecklingssamtal, tillsammans med klassmentorn. Alla mentorer har en uppdragsbeskrivning och de tillhör skolans trygghetsteam, som bl.a. hanterar kränkingsfrågor.

Heltidsmentorer

Elevmentorererna menar att det som fungerar väl är möjligheten till dagliga möten, att elevmentorererna kan anpassa sig till elevernas behov. Det kan t ex handla om att anpassa skoldagen för eleverna, vilket man menar har givit ett lugnare klassrumsklimat.

Elevmentorererna önskar heltidstjänster för att kunna utveckla sitt arbete med att finnas till hands för eleverna. Man önskar även regelbundna möten med övriga elevmentorer så att man kan utbyta erfarenheter och lära av varandra.

Lärare

De lärare som berörs av piloten menar att elevmentorer har bidragit till att elever i behov av mycket stöd i vardagen har fått detta stöd utan att det belastat lärare. Lärare har då kunnat fokusera på undervisningen. En lärare skriver: ”piloten har inte påverkat mig personligen, men det verkar som att de elever som har heltidsmentorer har blivit lugnare kring sin skolsituation och har mer koll på saker”. En annan lärare skriver att ” det har blivit en avsevärd mindre arbetsbörda”. Jämfört med andra skolor i piloten finns det en större osäkerhet

kring heltidsmentorernas uppdrag på Arenaskolan. Knappt 94 % av lärarna uppger i enkäten att man inte vet om något saknas i heltidsmentorernas arbetsbeskrivning. Detta skulle kunna indikera att man inte har tillräcklig kunskap om heltidsmentorernas uppdrag. Arenaskolans lärare anser – liksom samtliga övriga skolor att införandet av heltidsmentorer framförallt haft en positiv inverkan på lärarnas arbetssituation samt gett dem stöd i hanteringen av enskilda elevärenden.

Elever

Inga elevsamtal har genomförts på Arenaskolan.

Rektor

Rektor menar att det finns flera positiva erfarenheter från piloten: Heltidsmentorerna har avlastat lärarna i undervisning och i uppdraget som mentor. Mentorerna har skapat en ökad kontakt och trygghet för elev och vårdnadshavare. Rektor kan konstatera högre måluppfyllelse för elever kopplade till en heltidsmentor samt en mer positiv syn på skolan för elever som ofta misslyckats tidigare. Eleverna får tillsammans med sin mentor aktiv träning i att ta mer ansvar för sina studier vilket leder till ökad närvaro.

Infört fortsatt arbete med heltidsmentorer kommer skolan att genomföra fler gemensamma möten i elevmentorsgruppen för att stärka yrkesgruppen samt arbeta fram fler framgångsrika, gemensamma metoder för elevmentorerna.

Elsa Brändströms skola

Organisation

Skolan har anställt två elevmentorer som tar hand om helheten runt ett tjugotal elever med stora behov, främst av psykosocial karaktär. Elevmentorerna sköter all kontakt med elevernas vårdnadshavare. De ansvarar även för alla möten runt dessa elever, både interna möten och externa möten med exempelvis Social- och Omsorgskontoret eller Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken, BUP.

Elevmentorerna strukturerar skoldagen för dessa elever inklusive utvärdering av dagen. De kan ibland hjälpa sina elever med undervisning. Elevmentorn har daglig kontakt med eventuellt hemmasittande elever. De ser även till att eleverna får rätt stöd av elevhälsoteamets kompetenser och är sina elever behjälpliga när så krävs vid svårare sjukdomar, (exempelvis diabeteskontroller, dövhet, rörelsehinder, neuropsykiatriska funktionshinder).

Tillsammans med skolans studie- och yrkesvägledare driver och utvecklar elevmentorerna projektet ”Watch Out”. Det är ett arbete som uppmärksammar och synliggör närvaro för elever med problematisk skolgång.

Elevmentorerna genomför även regelbundna kontroller av samtliga elevers frånvaro enligt skolans frånvarorutin.

En av elevmentorerna utgår från ett rum som är trevligt möblerade som en hemlik miljö och där hen kan möta/jobba med sina elever.

Elever

Träff med fyra elever varav en tillsammans med mentor. Samtliga elever säger att mentor är helt avgörande för om de ska klara sin skolgång eller inte. De har täta kontakter med mentor och en nära relation. Tiden med heltidsmentorn är planerad utifrån elevernas individuella behov, allt ifrån par träffar i veckan till dagliga möten. Mentorerna ger trygghet och kan hjälpa till att sätta stopp om något blir fel, "innan blev det bara värre och värre"(elevcitatt). Innan hamnade eleven efter och det var svårt att komma i kapp. Mentorerna kan hjälpa till och styra upp och se till att de kommer igång och gör vad de ska. Mentor är ett ställe att där de kan gå undan om man behöver eller är trött. En elev uttrycker "Innan var jag mycket mer arg men det är bättre nu." Det är lätt att nå mentorerna via SMS, chatt eller gå till dem. De tar sig alltid tid och finns där. Att kunna lita på en vuxen lyfte en av elever som positivt. "Vi pratar om allt, jag vågar lita på X. Har haft svårt innan att lita på andra."

En elev beskrev också att det finns en utväg, om man sitter på en lektion och får panik och ångest kan man skicka en chatt till mentor som då kommer och hämtar en. Det gör att elever som tidigare inte har vågat gå på lektionerna alls nu i högre omfattning är närvarande på lektionerna.

Heltidsmentorer

Samtal har genomförts med båda mentorerna, som har ca 8-10 elever var med olika behov. De har en tydlig uppdragsbeskrivning som har arbetats fram i hela arbetsgruppen. Det är svårt att specificera allt de gör men deras uppdrag är bland annat att ge struktur, vara med i trygghetsteam, elevhälsoteam, med i klassen, finnas till för elever, kontakt med vårdnadshavare, Social- och Omsorgskontoret eller Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken. Kontakt med vårdnadshavare är viktigt, även de blir lugnare om de vet att det finns någon de kan kontakta, som kan ge svar. Mentorerna upplever att de är en trygghet och stabilitet för eleverna, "Jag finns där och det är viktigt att de kan lita på det."

De har bra kontakt med övrig personal och har bra chefer som trycker på och frågar hur det går. De samarbetar mycket med övriga personalkategorier på skolan, även kring de elever de har tagit över har de ett bra samarbete med lärarmentorerna. Ledningen och specialpedagogen har de regelbunden kontakt med nästan varje dag. Mentorerna upplever att de har ett stort mandat och att lärarna lyssnar på dem och även frågar om råd ibland t.ex. hur de ska bemöta en elev. En mentor lyfte särskilt vikten av ett bra samarbete med lärarna "Stort förtroende annars skulle det inte funka. Vi måste få mandat från lärarna för att elever ska kunna lita på oss."

Lärare

De flesta lärarna är mycket nöjda och anger att de har fått stor avlastning men några lärare har inte någon närmare kontakt med någon av mentorerna. Elsa Brändström har tidigare haft mentorer och har ett väl utarbetat arbetssätt.

Lärare anger i enkäten att mentorerna har en positiv inverkan på deras uppdrag. De har fått avlastning i situationer som annars är tidskrävande och tar från undervisnings- och planeringstid. De ser också att heltidsmentorerna gör stor skillnad för de eleverna de ansvarar för. ”Från elevperspektivet kan jag säga att heltidsmentorer dessutom har betytt oerhört mycket för enskilda elever. Jag vågar påstå att heltidsmentor har varit helt avgörande för att vissa elever överhuvudtaget klarat av att gå klart högstadiet.”

De menar även att stressen har minskat och då de kan fördela sin tid på fler elever, istället för att behöva lägga all tid på ett fåtal mer tidskrävande. Det har varit färre samtal att ringa, färre möten att sitta i med andra myndigheter, samt färre tillfällen som kollegor som spontant kommit och behövt ta upp elever under planeringstid. Lärarna instämmer även i mentorernas bild om att de har en tät och nära kontakt, med många avstämningar. Flera lärare anger att heltidsmentorerna har haft en stor inverkan på deras undervisning. ”Jag har mer tid till att planera min undervisning, samt mer tid för efterarbete. Detta sänker min stressnivå och jag får fokusera på att göra mitt jobb: att vara lärare”

Minskad arbetsbelastning ger mer tid till undervisning. De har fått mer tid för planering, återkoppling till eleverna och mer pedagogiskt material har kunnat göras.

Rektor

Elsa Brändströms skola har flera års erfarenhet av ett upplägg med heltidsmentorer och har sedan nämndens satsning dubblat antalet mentorer till två.

Det mycket som är positivt med heltidsmentorerna. Lärarna är mycket nöjda av att de avlastas de arbetsuppgifter som heltidsmentorerna tar över med avseende på att ha kontakten med vårdnadshavare, möta upp eleven i skolan, strukturera dagen för eleven, finnas till hands när eleven behöver hjälp av vuxen på skolan, peppa eleven, påminna om examinationer, vara skolans representant på SIP (Samordnad individuell plan), Social- och Omsorgskontoret, BUP och andra instanser deltar i dessa möten efter behov), utvecklingssamtal och andra möten något som kan vara mycket tidskrävande. Lärarna får mer tid att ägna sig åt sitt huvuduppdrag och slipper dåligt samvete. De ser även att eleverna som har stödet lyckas bättre med närvaro och måluppfyllelse. “Vi får in en profession i skolan som verkligen behövs och gör skillnad”.

Det som har varit negativt, menar rektor, är att alla som behöver inte kan få hjälp, att skolan endast har två heltidsmentorer, det finns behov av en till på skolan. Det finns även en fundering kring likvärdigheten för Linköpings högstadiel elever då inte alla skolor har möjlighet att ha heltidsmentorer.

Ljungsbro skola

Organisation

Skolan har tre mentorer kopplade till varsin årskurs. Mentorerna ansvarar för samtliga elever inom i årskursen, ca 80-90 elever. Uppdraget består av att

hantera frånvarohantering, kränkingsärenden och stötta eleverna med påminnelser om omprov, material till lektioner och skicka hem betygsvarningar. I uppdragsbeskrivningen anges att mentorerna ska ha all kontakt med vårdnadshavarna. Mentorerna deltar vid vissa utvecklingssamtal. Mentorerna rör sig i skolan under raster för att finnas till hands för akut konflikthantering i korridorer. Mentorerna har tillgång till ett eget arbetsrum. Mentorerna finns med på TFM (tid för måluppfyllelse). Kontakten med lärare sker spontant i korridoren. Information om eleven sker via W3D3, som är en digital tjänst som hanterar dokument.

Elever

Enligt eleverna har de främst kontakt med heltidsmentorerna när det gäller frånvaro och betyg. Heltidsmentorerna kan hjälpa till att ta bort felaktig frånvaro, och deltar på TFM. Heltidsmentorerna har extramaterial till de elever som har det lite svårare. Eleverna upplever att mentorerna ibland har mer koll på betyg än vissa lärare, eftersom de bara har tre klasser. Heltidsmentorerna kan fixa saker direkt eftersom de inte har lektioner, läraren har många uppdrag och kan glömma bort.

Enligt eleverna är det personligt vem man vänder sig till, klassens mentor eller heltidsmentorn. Eleverna märker inte så stor skillnad mot hur det var innan. Eleverna ger i samtalet följande tips: Det vore bra om heltidsmentorerna sitter närmare klasslärarna, kanske kan de vara med och kolla till även andra lektioner. Man vill inte ta tid från rasten för att gå bort till dem. Eleverna själva resonerar kring att heltidsmentorerna nog har inneburit större skillnad för lärarna än för eleverna. ”För eleverna kvittar det nog men tror att det är bra för lärarna.”

Heltidsmentorer

Samtal har genomförts med alla tre heltidsmentorer. Mentorerna har en arbetsbeskrivning, men har jobbat fram mycket själva och uppdaterar om det exempelvis krävs kontakt med vårdnadshavare. Det mesta fungerar bra men det är någon gång som kontaktlärare haft svårt att släppa ifrån sig ansvaret framför allt i åk 9 där man haft en tidigare relation med eleven.

Uppdraget är att stödja elever, arbeta med måluppfyllelse, ha kontakt skola-hem, vara någon att vända sig till under dagen, kolla närvaro, boka och hålla möten med vårdnadshavare och specialpedagog eller rektor. Heltidsmentorerna skriver även åtgärdsprogram, deltar på föräldramöten och utvecklingssamtal, uppföljningar, ger all information till vårdnadshavare t ex betygsvarningar, samt genomför möten med elevhälsoteamet och trygghetsteamet. Mentorerna anger även att de rör sig mycket i korridorerna, då det är mycket konflikter och bråk där, men att det blir mer att släcka bränder än att arbeta förebyggande.

De tycker själva att arbetet med vårdnadshavare fungerar mycket bra. De kan ge snabb återkoppling till föräldrar och kan få återkoppling direkt. De upplever att vårdnadshavarna svarar snabbt och uppfattar att många föräldrar känner sig sedda. De funderar lite kring om det kan vara svårt för lärarna när de inte får

samma relation längre. En mentor uttryckte att ”Vi vidarebefordrar information inte relation.”

Heltidsmentorerna upplever att rektorerna är ett stort stöd i deras arbete.

Något som de tycker är problematiskt är att de har semestertjänst då det inte finns så mycket arbetsuppgifter att genomföra under loven.

Lärare

Lärarna anger i enkäten att de inte behöver ha så mycket kontakt med vårdnadshavare, hantering av ledighetsansökningar mm. De använder inte lika mycket tid till konflikthantering, vilket har underlättat deras arbetssituation. Lärarna får hjälp med att skriva åtgärdsprogram och extra anpassningar. Några anger att det har blivit en minskad administrativ börda, medan andra anger att arbetsmängden inte har påverkats i någon större omfattning. En lärare uttrycker i enkäten att man kunnat fokusera på undervisningen ”Det har underlättat! Jag har känt att det är mer fokus i mitt arbete på elevkontakt och undervisning samt så har det frigjort tid för mig att samarbeta mer med mina kollegor.”

Några lärare har angett att de saknar medverkan vid utvecklingssamtal och föräldramöten.

Det som lyfts fram som positivt är att det ges mer tid till rättning, feedback, planering, kollegialt samarbete osv. Lärarna har fått tid till att fokusera på sitt, och samtidigt veta att eleverna inte glöms bort, att någon lyssnar på dem och för deras talan. Lärarna har mer möjlighet att kunnat ämnesfördjupa sig och menar att de kan skapa fler roliga lektioner som har lett till att eleverna har blivit mer motiverade. De har fått mer tid till planering, genomförande och efterarbete av undervisningen.

Rektor

De positiva effekter som rektor lyfter fram med heltidsmentorerna är att den administrativa arbetsbördan har minskat för lärarna. Detta inkluderar dokumentation av kränkningsrapporter, upprätta åtgärdsprogram, tillbudsrapporter etc. Det har funnits en flexibilitet i upplägget av elevmentorns medverkan i elevernas skolsituation, vilket bidrar till att övrig personal upplever stöd i arbetet.

Det negativa i pilotprojektet har varit att det har varit viss personalomsättning bland heltidsmentorerna så att kontinuiteten har saknats.

Ånestadsskolan

Organisation

Skolan har tre elevmentorer anställda. Elevmentorerna är kopplade till varsin utvald klass i åk 7 och åk 8, ca 15 elever i varje klass. Klasserna är små, då några elever går i andra undervisningsgrupper, ex förberedelseklass och resursgrupp. Uppdragsbeskrivningen utgör en stomme, som elevmentorer och klassmentorer har utvecklat tillsammans. Huvuduppdraget är att främja

elevernas sociala hälsa, arbeta för att främja skolnärvaro, kontakta vårdnadshavare vid behov samt genomföra ett förebyggande värdegrundsarbete.

En elevmentor har en fast morgontid varje vecka för planering med klassmentor för den klass som hen har mest ansvar för. Elevmentor rör sig på skolan under hela skoldagen och finns till hands för eleverna. På mentorstiden genomför elevmentorn vissa aktiviteter, hen har även enskilda elevsamtal. Elevmentorererna ingår i trygghetsteamet och ingår i årskursarbetslaget, men deltar inte vid utvecklingssamtalen. Inför kommande läsår kommer skolans sociala koordinator att fungera som samordnare för elevmentorslaget.

Kontakten med andra lärare ser olika ut, ibland blir mentor uppsökt och ibland söker mentor upp lärare vid behov. Elevmentorererna deltar även vid de veckovisa konferenserna med samtlig personal på skolan.

Heltidsmentorer

Samtal har genomförts med en elevmentor på Ånestadsskolan, som menar att det som fungerar väl är kontakten med eleverna. Eleverna vet att de kan vända sig till elevmentorn, som finns tillgänglig i korridorer och andra platser där det kan vara rörigt och där det finns behov av vuxennärvaro. Elevmentor menar att det blivit färre konflikter bland eleverna efter att elevmentorer införts på skolan, något som även samtalet med eleverna lyfter fram.

Elevmentor känner att hen kan bidra till att elevernas skoldag blir så bra som möjligt och att elevmentor kan arbeta så att lärarna kan koncentrera sig på undervisningen. Elevmentor menar även att det är bra att uppdraget är kopplat till en enskild klass, då blir det lättare att komma in i elevernas vardag och förstå deras arbetsuppgifter.

Det som kan förbättras är en tydligare arbetsbeskrivning. Det finns även en osäkerhet kring vilket mandat elevmentorn har på skolan, menar elevmentorn.

Lärare

De lärare som berörs av piloten menar att de blivit avlastade, då elevmentor sköter arbetsuppgifter som läraren har svårt att hinna med under arbetsdagen, det handlar exempelvis om att kontakta hemmet och konflikthantering mellan elever. En lärare skriver: ”vi har haft ett nära samarbete angående elevernas mående och vilka konflikter som uppstått, men elevmentorn har haft mötena mellan eleverna och kontakten med hemmet”. En annan lärare menar att ”jag har fått mer tid till planering och efterarbete. Det leder i längden till mindre stress och bättre resultat”.

Jämfört med andra skolor i piloten har få lärare medverkat i den uppföljande enkäten, men 3 av 5 lärare svarar att de har kunnat lämna över arbetsuppgifter till elevmentor. Några lärare menar att det behöver bli tydligare vad som ska ingå i en elevmentors uppdrag och att en elevmentor inte ska tjänstgöra som elevassistent. Enkäten visar att införandet av elevmentorer främst har gett lärare stöd i hantering och uppföljning av frånvaro.

Elever

Samtal har genomförts med två elever i årskurs 7. De kan berätta att de träffar elevmentorn varje dag, då hen finns med på alla raster och på vissa lektioner. Elevmentorn har tid att lyssna och eleverna uttrycker att elevmentorn gärna kan delta på fler lektioner -” hen känner oss- det är lugnare när hen är med”. Elevmentorn har lektioner om mobbning med klassen, hen kollar upp och påminner om omprov samt har hjälpt till med att ordna en bättre tid för läxläsningen, menar eleverna.

Rektor

Rektor menar att det finns flera positiva erfarenheter från piloten: Det är ett uppdrag som kan avlasta lärarpersonalen i mentorsuppdraget och piloten har gett en möjlighet att arbeta mer systematiskt runt värdegrundsfrågor. Vidare ger piloten en möjlighet att rekrytera in nya kompetenser på skolorna utifrån ett socialt perspektiv.

Det behövs fortsatt utvecklingsarbete när det gäller att implementera en ny kategori medarbetare på skolan. Det kan uppstå hierarkier mellan heltidsmentorerna och lärarpersonal med mentorsuppdrag. Vidare är det en brant inlärningskurva för anställda som tidigare inte arbetat inom skola och som saknar utbildning inom området. Uppdragen behöver samordnas och det tar ytterligare en del av tjänst på skolan.

Framtida förändringar blir därför enligt rektor att öka samordningen av heltidsmentorerna genom att social koordinator arbetsleder gruppen. Lite likt hur en arbetslagsledare leder arbetslag och kommunicerar med skolledning. Ånestadsskolan planerar även att inför fortsatt arbete studera den modell som Elsa Brändström använder, där heltidsmentor inte arbetar för den stora elevgruppen utan har särskilda uppdrag med elever som har stora behov av stöd.

Beskrivning av gymnasieskolornas modeller

Anders Ljungstedts gymnasium

Organisation

På Anders Ljungstedts Gymnasium finns sju heltidsmentorerna fördelade på sex rektorer. Två rektorer delar på en heltidsmentor och ytterligare två andra rektorer delar på en annan heltidsmentor.

Heltidsmentorernas uppdrag skiljer sig åt utifrån vilka behov som respektive program har. Rekryteringen har gjorts mot programmet och någon gemensam uppdragsbeskrivning finns inte. Antalet elever som heltidsmentorerna ansvarar för varierar mellan dem, den med minst antal elever ansvarar för ca 75 st och den med flest antal elever ansvarar för ca 260 st.

En förstelärare, som finns på skolan, har fått ett särskilt samordningsansvar för heltidsmentorerna.

Några av heltidsmentorerna arbetar med många elever och ansvarar då inte för utvecklingssamtalen, mer än för enstaka elever där det finns ett stort behov av extra mentorskap. Andra heltidsmentorer har färre elever och ansvarar då för samtliga utvecklingssamtal. Heltidsmentorernas uppdrag är att finnas tillgängliga för eleven hela dagen och synas under raster etc, men det varierar mellan dem om de finns med under lektionstid eller inte. Gemensam uppgift för alla mentorer är att främja närvaron och vara elevens och vårdnadshavarnas kontaktperson, för att skapa en samlad ”väg in/ut” gällande kommunikationen med skolan (och ibland även externa parter så som CSN, polisen, migrationsverket etc).

Heltidsmentorerna träffar lärarna under arbetslagsmöten en gång i veckan, men även i arbetsrum som vissa av heltidsmentorerna delar med vissa lärare, i korridoren och i klassrummen. Heltidsmentorerna ingår även i skolans elevhälsoteam.

Heltidsmentorer

Heltidsmentorerna vill vara tillgängliga, närvarande och trygga vuxna. De upplever att de behöver synas i korridorerna, både när det gäller att vara en stabil och trygg vuxen, att lösa konflikter som uppstår, att hjälpa eleverna in på lektionerna och att hjälpa lärarna att få eleverna att lämna in arbeten/uppgifter som de inte har lämnat in.

En av heltidsmentorerna lyfter frågan om kompetensen kring utvecklingssamtal. Bör heltidsmentorerna hålla i dessa när de inte är utbildade pedagoger och förtrogna med läroplanen? En annan heltidsmentor krockar i och menar att det första utvecklingssamtalet på hösten i årskurs 1 är bra då fokus där ligger på trivsel, relationer och handlar om att lära känna, lyssna och vägleda. Men för samtalen som följer därefter är fokus mer på kunskaperna och svåra för en heltidsmentor att diskutera kring, då blir det mer en informationsöverlämning som sker från mentorn till eleven och vårdnadshavaren.

En av heltidsmentorerna lyfter vikten av riktlinjer gällande hur heltidsmentorerna ska nyttjas, är det exempelvis ok att de får ett nytt uppdrag att arbeta 1:1 med en elev och blir mer som en elevassistent.

Samtliga heltidsmentorer tycker att uppdraget är viktigt och säger att de får positiv feedback både från elever, lärare, vårdnadshavare och rektor.

Lärare

I lärarenkäten svarar de lärare som berörts av piloten. De menar att heltidsmentorerna har haft en positiv inverkan på deras arbetssituation och att införandet av heltidsmentorer framför allt har gett dem stöd i hanteringen av enskilda elevärenden, bättre förutsättningar att arbeta mer med undervisningen, att arbeta mer med kollegialt lärande samt har gett dem stöd i hantering och uppföljning av frånvaro. Flera lärare beskriver hur heltidsmentorerna har avlastat dem vilket har lett till att de har kunnat få mer tid till sin undervisning

och en lärare skriver; ”Jag kan fokusera helt på att hjälpa eleven med att nå målen i mitt ämne.”. En annan skriver att det inte bara inneburit en avlastning för lärare utan även varit en trygghet för eleverna i skolan.

Majoriteten av lärarna har svarat att de har kunnat lämna över arbetsuppgifter till heltidsmentorerna.

På frågan om vad lärarna saknar i heltidsmentors arbetsbeskrivning finns en enighet kring att det är har varit en otydlig arbetsbeskrivning och att det saknas en tydlig bild av vad som förväntas av heltidsmentorerna. Flera lärare lyfter fram att det är olika uppdrag som ges av rektorerna och att heltidsmentorerna har olika förutsättningar.

Elever

Eleverna beskriver sina heltidsmentorer som mycket viktiga. Heltidsmentorn går alltid att få snabb kontakt med, oavsett om de har lektioner på plats eller om eleverna har distansstudier. Flera elever menar att heltidsmentorn verkar ha jourtjänst för ringer de eller sms:ar får de alltid svar direkt.

Heltidsmentorn ”sätter eld i baken” på eleverna och håller koll på om det går lite sämre i något ämne.

Eleverna berättar att de får hjälp av mentorn med frågor som rör närvaro, om de behöver hjälp med skolarbetet, hjälp med struktur och koll på schemat samt när det är läxor och prov, praktiken och frågor som rör skolan, men även stöttning kring måendet. En elev berättar att hen har haft en tuff period på ett personligt plan, men att heltidsmentorn hela tiden fanns där, och att eleven fick sms under skolloven där heltidsmentorn frågade hur eleven mårde. Enligt eleven har detta varit helt avgörande för hur hen mår idag.

En annan elev säger att heltidsmentorn får hen att känna sig trygg och flera elever säger att de känner att de alltid kan vända sig till sin heltidsmentor och att det är bra att heltidsmentorn finns.

Rektor

Rektorerna på Anders Ljungstedts gymnasium är mycket nöjda med heltidsmentorerna. Organisationen och uppdragen för heltidsmentorerna skiljer sig något mellan rektorerna, men fokus för samtliga har varit att avlasta lärarna och att arbeta med att främja närvaron. En av rektorerna beskriver att fokus, utöver detta, har varit att tidigt upptäcka behovet av stöd, att hjälpa eleverna att påbörja och fullfölja sin gymnasieutbildning och de ser nu färre elever som avbryter sin utbildning.

Inledningsvis behövde man i personalgrupper arbeta med att hitta var gränsdragningarna går mellan uppdrag för klassmentor respektive heltidsmentor. Nu finns detta nedtecknat och är känt. Uppgifter som ligger på heltidsmentorn är exempelvis avstämning mot CSN, följa upp frånvaro, planera och boka upp utvecklingssamtal, delta på de utvecklingssamtal som kräver det

utifrån frånvaro eller sociala skäl. Följa upp studier och stöd. Vara en länk i elevhälsoteamet ut till arbetslaget. Besöka elever på praktik. Ordna med busskort, IT, uppstartsintervjuer till år 1. Ha kontakt med externa parter. Följa upp studier och stöd. Kontakt med vårdnadshavarna. Denna fördelning har lett till att lärarna får mer tid till undervisningen, för- och efterarbete och mer tid för kollegialt arbete. Lärarna slipper även svåra möten som de inte har kunskap inom, som exempelvis barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänsten och polisen, och de får istället fokusera på elevernas kunskapsutveckling.

En rektor beskriver att lärarna har upplevt avlastningen olika utifrån om de är yrkeslärare eller lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Yrkeslärarna upplever att det har blivit en stor skillnad och en stor avlastning och tycker därför att heltidsmentorerna är jättebra. Den andra gruppen ser inte samma avlastande effekter då de tidigare inte haft så tungt mentorsansvar. Samma rektor berättar även att samtlig personal ser att eleverna är gladare!

Under distansutbildningen har heltidsmentorerna varit ovärderliga, säger flera rektorer. Heltidsmentorn har hunnit med många enklare frågor som undervisande lärare skulle ha svårt att hinna, exempelvis tekniska frågor, frågor om scheman och individuell kontakt med eleverna för att fråga hur eleven har det och "kollar om de är på banan".

Rektorerna är eniga i att det är mycket personbundet kring hur väl heltidsmentorn fungerar, det är viktigt att få in rätt person för uppdraget.

Birgittaskolans gymnasium

Organisation

På Birgittaskolans gymnasium fanns det 2019/2020 fyra heltidsmentorer och läsåret 2020/2021 finns det fem heltidsmentorer.

Heltidsmentorns ansvar är att följa en klass från årskurs 1 till avslut och skolan har organiserat så att heltidsmentorn har huvuddelen av sina klasser på samma program och huvuddelen av sitt uppdrag hos en rektor. Heltidsmentorn har ansvar för 75-100 elever. På Birgittaskolan är fortfarande lärarna klassföreståndare och har ansvar på gruppnivå. Heltidsmentorerna har ett individuellt ansvar för varje elev i uppdrag att se hela eleven.

Det finns en tydlig gemensam arbetsbeskrivning för heltidsmentorerna och i den står det att heltidsmentorn har ett övergripande ansvar för elevens studier och mående under elevens tid på skolan. Heltidsmentorn är den som eleven och vårdnadshavare i första hand ska vända sig till.

Heltidsmentorn ansvarar för att följa upp elevens närvaro/frånvaro och skolan har en rutin kring en "frånvarotrappa" som heltidsmentorn följer. Heltidsmentorn ska även kunna göra individuella studieplaner och hjälpa eleven med studieteknik och studieplanering. Heltidsmentorn håller i utvecklingssamtal och har en helhetsbild över elevens studiesituation, ingår i

elevhälsoteamet och ansvarar för ett övergripande arbete och implementering av handlingsplaner, ordningsregler, rutiner, värdegrund och sociala aktiviteter.

Heltidsmentorerna träffar all personal under personalkonferensen en gång i veckan, de träffar arbetslaget en gång i veckan men har även mer eller mindre daglig kontakt med vissa lärare.

Heltidsmentorer

Heltidsmentorerna beskriver sig som tillgängliga för eleverna. Eleverna kan alltid komma till deras arbetsrum, ringa eller sms:a. Heltidsmentorn träffar sina elever under en stående mentorstid varje vecka men i övrigt är ingen dag den andra lik. Hur dagen ser ut beror på vad eleverna vill ha hjälp med.

Heltidsmentorerna deltar i elevhälsoteamets möte en gång i veckan, har enskilda tider och studieplanering med enskilda elever. Heltidsmentorerna har även ett eget möte tillsammans varje vecka och de har handledning med skolpsykologen tre gånger per termin. Heltidsmentorerna berättar att det är många möten med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och att mycket tid går till att följa upp frånvaro.

Heltidsmentorerna berättar att de finns tillgängliga för elever, som ska kunna söka upp heltidsmentorerna löpande under skoldagen, vilket det är många som nyttjar. Heltidsmentorerna är de som eleverna vänder sig till i första hand. Arbetsrummen ligger centralt där många rör sig och finns lättillgängligt. En heltidsmentor säger att det kan vara svårt att hålla tydliga gränser när det gäller vad eleven vänder sig till dem med och vad heltidsmentorn egentligen ansvarar för. Heltidsmentorn får göra mycket mer än det som står i uppdragsbeskrivningen, exempelvis frågor om skåp, information om individuella valen fast det finns en SYV, samtal som bör slussas vidare till en kurator med där eleven utifrån sitt förtroende för heltidsmentorn och deras relation hellre pratar med heltidsmentorn. Heltidsmentorn blir lite alltiallo, men kan även hjälpa till och skicka vidare eleven till rätt person. Heltidsmentorerna beskriver sig själva som en neutral/oberoende part som kan hjälpa till att föra elevens talan när det behövs.

Heltidsmentorerna håller i alla utvecklingssamtal och är de enda som har kontakt med vårdnadshavarna.

Heltidsmentorerna är inte med på lektioner och ska inte gå in som vikarier när någon lärare är bort, vilket rektorn har varit tydlig med för alla på skolan.

En av heltidsmentorerna lyfter problematiken med att de ska vara tillgängliga för det som ingår i deras uppdrag vilket leder till att de i schemat ser ut att vara lediga/ser inte bokade ut och då kan plockas in för andra uppdrag, som att vara vakt i matsalen eller bemanna läxhjälpen i "läroteket".

Samtliga heltidsmentorer säger att det finns behov av flera mentorer och att de har ett väldigt viktigt uppdrag. De berättar att de har fått höra av lärarna att lärarna nu kan fokusera mer på lektionerna.

Lärare

I lärarenkäten svarar de lärare som berörts av piloten. Även på Birgittaskolan menar lärarna att heltidsmentorerna har haft en positiv inverkan på deras arbetssituation och att införandet av heltidsmentorer framför allt har gett dem stöd i hanteringen av enskilda elevärenden, bättre förutsättningar att arbeta mer med undervisningen samt har gett dem stöd i hantering och uppföljning av frånvaro. Andelen lärare som helt instämmer i påståendet att införandet av heltidsmentorer har gett dem bättre förutsättningar att arbeta mer med kollegialt lärande är dock betydligt lägre på Birgittaskolan jämfört med Anders Ljungstedts gymnasium.

Flera lärare beskriver hur heltidsmentorerna har avlastat dem vilket har lett till att de har kunnat få mer tid till sin undervisning. En lärare skriver; ”Det har inneburit en stor avlastning av arbetsbörda, och jag har kunnat lägga mer tid på formativ feedback, elevkontakt utanför lektionstid och elevsamtal med fokus på kurser och undervisning, snarare än främst samtal om det psykosociala.”.

Ett par lärare anser dock att det har varit en nackdel att heltidsmentorn saknar skolbakgrund. Dessa reflektioner återkommer under frågan om vilka hinder det finns för att lämna över arbetsuppgifter till heltidsmentor. ”Mentorerna saknar pedagogisk utbildning och kunskap kring skolans styrdokument.” skriver en lärare. En annan skriver ”De förstår inte vilka krav eleven må ha i en kurs då de saknar pedagogisk utbildning.”.

På frågan om lärarna saknar något i heltidsmentorernas arbetsbeskrivning är det 18,8 % som svarar ja, 21,9 % nej och 59,4 % svarar vet ej. Som svar på fritextfrågan på samma tema är det dock få som har svarat och de svar som har kommit in saknar samsyn, svaren är allt ifrån att heltidsmentor bör ha en pedagogisk utbildning till att de ska kunna hantera system som Unikum (följa elevens framsteg) och Skola 24 (uppföljning av närvaro).

Elever

Eleverna beskriver sina heltidsmentorer som en trygg punkt och som någon som de vet att de kan få hjälp av. Heltidsmentorn är alltid lätt att få tag på då eleverna vet var på skolan heltidsmentorn finns, men även via sms. Eleverna berättar även att det var mycket svårare när det undervisande lärare som mentorer, då de inte var lika tillgängliga.

Heltidsmentorn är ofta ”första vägen in”, säger eleverna, i de fall de själva känner sig tveksamma gällande om de ska vända sig till studie- och yrkesvägledaren, till kuratorn eller till mentorn. I de fallen kan mentorn hänvisa dem vidare om det inte är heltidsmentorn som kan hjälpa till.

En elev berättar att heltidsmentorn har hjälpt hen att klara studierna. Eleven gick på skola utan heltidsmentorer under sitt första läsår på gymnasiet och tycker att det är en stor skillnad nu när det alltid finns någon som finns där och vill att man ska lyckas. Eleven berättar att hen känner sig mer bekväm nu och har lättare att planera inför sista året och att hen har fått mycket hjälp för att

kunna klara studierna. En annan elev håller med och berättar att hen gick några månader på annan gymnasieskolan först och att det är stor skillnad här, där heltidsmentorn alltid är tillgänglig och kan svara på frågor direkt. Tidigare fick hen vänta en och en halv vecka innan hen fick svar av någon. Eleverna säger de enklare får reda på vad de behöver fokusera mer på nu.

En annan elev berättar att hen har fått hjälp av mentorn med att planera kommande veckas studier och läxor, genom att de ses 20-30 minuter varje fredag. Heltidsmentorn hjälper då eleven att göra ett schema för hur eleven ska plugga under kommande vecka. Eleven säger att hen var stressad tidigare och att det nu känns bättre sedan hen fick hjälp med konkreta tider gällande när hen ska göra vad.

Andra elever beskriver att de inte är behov av så mycket enskilt stöd utan att de snarare har vänt sig till heltidsmentorn för ett allmänt stöd. Exempel på det kan vara frågor som rör närvaron, information från mentorn kring kommande händelser som heltidsmentorn går igenom under mentortiden.

Slutligen säger en elev att heltidsmentorns hårda arbete är det som gjort att hen snart kan ta studenten och även få sin examen. Utan heltidsmentorns hjälp, gällande exempelvis inriktningar och tips, och mycket peppning hade hen inte klarat det.

Rektor

Rektor berättar att uppdraget är format utifrån skollagen;
Skollagen 15 kap. Allmänna bestämmelser om gymnasieskolan;

Mentor

19 a § *Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.*

Lag (2018:749).

Fokus ligger på att främja närvaron och rektor berättar att de ligger högt i frånvaron och behöver jobba med det. Heltidsmentorn ska även arbeta individuellt med eleverna gällande studieteknik etc.

Rektor menar att tillgänglighet till heltidsmentorn är en framgångsfaktor. Det finns en helt annan möjlighet för eleven att få kontakt med heltidsmentorn jämfört med undervisande lärare som tidigare var mentor, och detsamma gäller även för vårdnadshavare som behöver få kontakt med skolan. Rektor beskriver även att funktioner inom elevhälsoteamet kommer snabbare in vid behov och att en ytterligare framgångsfaktor är att heltidsmentorn ingår i teamet med där. Heltidsmentorn har en helhetsbild över alla elever och fungerar bra som medlare gällande relationen mellan elev och lärare. Heltidsmentorn är en neutral punkt och är inte betygssättande, vilket är viktigt i relationen till eleven.

Rektor berättar att hennes lärare har uttryckt att de har mer sammanhängande för- och efterarbete. Lärarna blir inte avbrutna lika mycket, vilket ger en högre kvalitet på arbetet. Lärarna avlastas även kontakter med externa parter (t.ex. barn- och ungdomspsykiatri) och enklare frågor från vårdnadshavare, vilket gör att de har mer tid att lägga på sin undervisning.

Skolerfarenhet kontra kompetens som beteendevetare kan vara både positivt och negativt säger rektor. Det är positivt att få spridningen, men det tar tid för någon som inte har arbetat inom skolan tidigare att komma in i skolans värld. Här har skolan påbörjat ett arbete för att heltidsmentorn snabbare ska kunna komma in i arbetet.

En annan utmaning är vad som ska lyftas av från undervisande lärare. Vissa lärare *vill* släppa och lägga allt hos mentorn, vissa *vill inte* släppa något och lämna ifrån sig. Detta, menar rektor, är något som skolan får jobba.

Resultat

Resultat av rektorernas enkäter i grundskolan

Rektorerna har vid två tillfällen fått skatta hur lärarnas arbetstid fördelas. Vid det första tillfället skattades nuläget och ett önskat läge. I juni 2020 gjordes en skattning av nuläget igen, vilket ses som ett resultat.

De poster som arbetstiden skulle fördelas mellan var;

- Undervisning
- Administrativa uppgifter
- Enskild reflektion, planering och efterarbete
- Samverkan och gemensam planering
- Samverkan med elevhälsan
- Kontakt med vårdnadshavare
- Enskild handledning av elever
- Kontakt med elever
- Konflikthantering
- Övrigt

Sammanfattningsvis kan konstateras att på två av skolorna har lärarna fått mer tid att ägna sig åt undervisning, med för- och efterarbete. De administrativa uppgifterna har ökat på två skolor och minskat på två skolor. Lärarnas arbete med konflikthanteringen har minskat på tre av skolorna och ökat något på en skola.

Tre av skolorna önskade att lärarnas samverkan och gemensamma planering skulle öka. Resultatet har inte uppnåtts vid någon av skolorna.

På en av skolorna har tiden för enskild reflektion, planering och efterarbete ökat markant, vilket var den motsatta effekten som önskades av rektor.

Resultat av lärarenkäten på grundskolan och gymnasiet

Lärarenkäten, som har skickats ut till samtliga berörda lärare, visar att en hög andel anser att heltidsmentorer har haft en positiv inverkan på deras arbetssituation. De påståenden som får högst index är;

- Jag upplever att införandet av heltidsmentorer har gett mig stöd i hanteringen av enskilda elevärenden
- Jag upplever att införandet av heltidsmentorer har gett mig stöd i hantering och uppföljning av frånvaro
- Jag upplever att införandet av heltidsmentorer har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med undervisning och med för- och efterarbete

Enkäten visar att en stor andel lärare, främst på grundskolan, anger ”vet ej”. Detta kan bero på att enkäten på några skolor har skickats ut till samtliga lärare, inte enbart de lärare vars elever har fått tillgång till en heltidsmentor.

Det är en lika stor andel på grundskolan och gymnasiet som anser att undervisningen har påverkats positivt under pilotprojektet.

Grundskolan ger lägst index till påståendet ”Jag upplever att införandet av heltidsmentorer har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med kollegialt lärande. Lägst index i gymnasiet ges till påståendet: ”Jag upplever att införandet av heltidsmentorer har gett mig förutsättningar att arbeta mer med mentorskap/klassföreståndare”.

Flera lärare tar upp att det är en brist att heltidsmentorn saknar kunskap om skolans styrdokument och pedagogik och att detta även kan försvåra arbetet.

Flera lärare tar upp att heltidsmentorns arbetsbeskrivning är otydlig och att det därmed är svårt att veta vilka förväntningar de ska ha på heltidsmentorerna och vilka arbetsuppgifter de ska lämna över till heltidsmentorerna.

Statistik frånvaro i grundskolan

En granskning av statistiken gällande frånvaron har gjorts. Då en fullständig överblick av vilka elever som haft heltidsmentor under höstterminen 2019 har saknats har granskningen gjorts på skolans totala frånvaro, bortsett från Ånestadsskolan där en jämförelse gjorts med år 7 ht 19 då detta var den enda årskursen på skolan med heltidsmentorer under hösten 2019.

Någon jämförelse med höstterminen 2020 har inte gjorts då sjukfrånvaron på grund av pandemin ökade kraftigt bland eleverna denna höst.

Tabellen nedan visar en svag positiv trend på tre av skolorna, sett till den anmälda frånvaron och den totala frånvaron. Den ej anmälda frånvaron ökar något på Arenaskolan men har blivit lägre på Elsa Brändströms skola och på Ånestadsskolan. Då Arenaskolan och Elsa Brändströms skola har arbetat med heltidsmentorer för en begränsad elevgrupp och frånvarostatistiken gäller för

samtliga elever på skolan, är det svårt att dra slutsatser av statistiken för dessa skolor.

På Ljungsbro skola har dock frånvaron, såväl den ej anmälda som den anmälda, ökat något.

Ånestadsskolan är den skola som har fått störst skillnad i den totala frånvaron (1,24 %) medan Elsa Brändströms skola har fått störst skillnad gällande den ej anmälda frånvaron (0.31 %).

För att kunna dra slutsatser kring statistiken och huruvida den går att koppla till införandet av heltidsmentorerna, skulle frånvaron behöva följas upp vid fler tillfällen och där eleverna som har heltidsmentorer kan urskiljas i statistiken.

Skola	Ej anm frånv (%)	Anm frånv (%)	Tot frånv (%)
ARE ht18	0,47%	7,82%	8,29%
ARE ht19	0,48%	7,38%	7,86%
ELS ht18	1,77%	7,43%	9,20%
ELS ht 19	1,46%	7,33%	8,78%
LJU ht18	1,19%	8,09%	9,27%
LJU ht 19	1,44%	8,69%	10,13%
ÅNE ht18	1,51%	7,65%	9,16%
ÅNE ht 19	1,41%	6,51%	7,91%

Statistik frånvaro i gymnasiet

En granskning av statistiken gällande frånvaron har gjorts. Då en fullständig överblick av vilka elever som haft heltidsmentor under höstterminen 2019 har saknats har granskningen gjorts på skolans totala frånvaro. Det har inte varit möjligt att en jämförelse med höstterminen 2020 då eleverna var på distans under denna period.

Tabellen nedan visar att man inte kan se någon effekt på närvaron på Anders Ljungstedts Gymnasium (ALG) efter införandet av heltidsmentorer, här har snarare frånvaron ökar något. På Birgittaskolan (BIR) ser man en positiv trend mellan höstterminen 2018 och höstterminen 2019, men då skolan hade heltidsmentorer även höstterminen 2018 går det inte att koppla den positiva trenden till införandet av heltidsmentorer.

Skola	Ej anm frånv (%)	Anm frånv (%)	Tot frånv (%)
ALG ht18	3,33 %	9,71 %	13,04 %
ALG ht19	3,49 %	10,29 %	13,78 %
BIR ht18	4,88 %	14,30 %	19,18 %
BIR ht19	3,78 %	13,59 %	17,37 %

Sammanfattande reflektioner

Barn- och ungdomsnämndens internbudget 2019 gav uppdraget att låta några högstadieskolor pröva olika modeller med heltidsmentorer med målet att minska administrativt arbete för lärarpersonalen och ge ökade möjligheter för läraren att fokusera på undervisning.

Piloten under läsåret visar att grundskolorna har valt två huvudspår gällande organisationen kring heltidsmentorerna. Det ena spåret innebär att heltidsmentorerna riktas mot en specifik grupp elever med stora behov. Detta spår har Arenaskolan och Elsa Brändströms skola valt. Det andra spåret innebär att heltidsmentorerna riktas mot en hel årskurs eller klass med syfte att avlasta de administrativa uppgifterna för lärarna och arbeta med värdegrundsfrågor ihop med eleverna. Detta spår har Ljungsbro skola och Ånestadsskolan valt. Möjligheten att välja olika sätt att organisera heltidsmentorerna är en förutsättning för att kunna möta skolans specifika behov utifrån sin elevgrupp. Skolorna har olika utmaningar vilket påverkar lärarnas arbetsbelastning i olika omfattning.

Bildningsnämndens internbudget gav 2020 i uppdrag att tillsätta fem heltidsmentorer att arbeta på Anders Ljungstedts gymnasium och fyra heltidsmentorer på Birgittaskolans gymnasieskola, i syfte att låta heltidsmentorernas huvuduppdrag vara riktat mot elevstödande åtgärder inom mentorsuppdraget.

Anders Ljungstedts gymnasium har olika upplägg för sina heltidsmentorer beroende på programmets behov. Gemensamt för heltidsmentorerna är att de ska finnas lättillgängliga för eleverna, vara en trygg punkt och den som både elever och vårdnadshavare i första hand vänder sig till vid behov.

På Birgittaskolan arbetar alla heltidsmentorer efter samma arbetsbeskrivning; heltidsmentorn har ett övergripande ansvar för elevens studier och mående under elevens tid på skolan. Även här är heltidsmentorn är den som eleven och vårdnadshavare i första hand ska vända sig till.

Oavsett vilket spår skolorna har valt anser majoriteten av lärarna på respektive skola att de har blivit avlastade. Avlastningen kan handla om stöd i konflikthantering och frånvarohantering, stöd i enskilda elevärenden samt

kontakten med vårdnadshavare. Lärarna beskriver att de har fått mer tid till huvuduppdraget vilket har lett till minskad stress. En lärare skriver i enkäten; ”Jag har mer tid till att planera min undervisning, samt mer tid för efterarbete. Detta sänker min stressnivå och jag får fokusera på att göra mitt jobb: att vara lärare.”

En förutsättning för att heltidsmentorerna lyckas i sitt uppdrag är att det finns en tydlig arbetsbeskrivning som är känd av samtlig personal på skolan. Det råder till viss del en osäkerhet både bland lärare och bland heltidsmentorerna själva kring vad som ingår i heltidsmentorernas uppdrag. På de skolor där man tillsammans med personalen har arbetat fram heltidsmentorernas arbetsbeskrivning finns ett bättre samarbete mellan lärare och mentorer och ett större mandat för heltidsmentorerna. Genom tydliga arbetsbeskrivningar visar man även på var gränserna för uppdraget går, vilket underlättar för lärare som ska lämna över arbetsuppgifter till heltidsmentorerna, och underlättar även för heltidsmentorerna som har uttryckt en osäkerhet kring på vilket sätt de kan nyttjas (exempelvis som elevassistenter eller lärarvikarier).

Då heltidsmentorerna är en ny personalkategori finns ett behov av att få gemensam mötestid för att kunna utveckla sitt uppdrag. Detta har inte funnits på samtliga skolor under läsåret 2019/2020 men skulle införas till läsåret 2020/2021.

En effekt av pilotprojektet är att elever som tidigare haft stor frånvaro och problem att klara sin skolgång har nu fått stöd och möjligheter att nå målen. De två skolor som organiserade arbetet med heltidsmentorer med riktat stöd till en specifik grupp elever konstaterar även att dessa elever har nått en högre måluppfyllelse.

När rektorerna, lärarna, heltidsmentorerna och eleverna får svara på frågor om satsningen, visar deras svar att syftet och målet med satsningen uppnås. Dock lyfter de samtliga fram även andra, mer mjuka värdena, som exempelvis ökad trygghet för såväl den enskilda eleven som för större elevgrupper, som positiva bieffekter av satsningen.

Bilagor

Enkätfrågor lärare i grundskolan och gymnasiet

Frågor i enkäten som genomfördes våren 2020 för grundskolan och gymnasiet samt 2021 för gymnasiet.

- Vilken skola arbetar du på?
- Hur har pilotprojektet med heltidsmentorer påverkat din arbetssituation? (text)
- Hur samarbetar du med heltidsmentor i ditt arbete? (text)
- Saknar du något i heltidsmentoreernas arbetsbeskrivning?
- Vad saknar du i heltidsmentoreernas arbetsbeskrivning? (text)
- Har du kunnat lämna över arbetsuppgifter till heltidsmentorererna?
- Vilka arbetsuppgifter har du kunnat lämna över till heltidsmentor? (text)
- Finns det något hinder för dig att lämna över arbetsuppgifter till heltidsmentor?
- Vilka hinder finns för att lämna över arbetsuppgifter till heltidsmentor? (text)
- Upplever du att kvaliteten på din undervisning har påverkats positivt under pilotprojektet med heltidsmentorer?
- Hur har pilotprojektet med heltidsmentorer påverkat kvaliteten på din undervisning? (text)
- Jag upplever att införandet av heltidsmentorer...

	Stämmer helt	Stämmer delvis	Stämmer i liten grad	Stämmer inte alls	Totalt	Medelvärde
... har haft en positiv inverkan på min arbetssituation.						
... har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med undervisning och med för- och efterarbete.						
... har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med kollegialt lärande.						

... har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med gemensam planering, både lång- och kortsiktig.						
... har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med skriftlig bedömning, betygsättning.						
... har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med Nationella prov, diagnoser, rättning och bedömning.						
... har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med Planerade kontakter t.ex. utvecklingssamtal med elev och vårdnadshavare.						
... har gett mig bättre förutsättningar att arbeta mer med mentorskap /klassföreståndare.						
... har gett mig stöd i det administrativa arbetet (rapporteringar, sammanställningar mm).						
... har gett mig stöd i hantering och uppföljning av frånvaro.						
... har gett mig stöd i hantering av enskilda elevärenden.						

Samtalsstöd vid möte med elever och heltidsmentorer

Fokussamtal elever med heltidsmentor, 4-6 elever/grupp, färre elever vid behov. Målet med samtalet är att få bilder av hur heltidsmentoreorna stöttat i elevernas lärande

Ex på frågeområden:

- Hur ofta träffar du din mentor?
- Får du kontakt med din mentor när du behöver det?
- När vänder du dig till din mentor?
- Vilka frågor handlar era samtal om?
- Beskriv vilket stöd du får av din mentor!
 - Har det hjälpt dig att klara av ditt skolarbete?
 - På vilket sätt?
 - Finns det något annat som du tänker att din mentor kan hjälpa dig med?

Fokussamtal med heltidsmentorer med målet att få en bild av mentoreernas arbete tillsammans med elever och personal på skolan

Ex på frågeområden:

- Har du en arbetsbeskrivning? Vad ingår i ditt uppdrag?
- Hur ser en ”vanlig” arbetsdag ut?
- När och hur möter du lärarpersonalen?
- Vad fungerar väl i ditt uppdrag?
- Vad behöver justeras?
- Annat du vill lyfta fram?